

זבחים ה

שווערד

1. קרבן אורה על מסכת זבחים דף ה/א

גמרא רמי ר"ל על מעוהי כו' ומקשי אם כשירים הם כו' יש לומר. כי רמז בזה ענין מוסרי ע"פ משאז"ל (מנחות צז, א) פתח הכתוב במזבח וסיים בשולחן כו' עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו. וזה כשנאמר עליו דברי תורה היינו שאכילתו לשמה היא או בכוונה הפשוטה כאמור לחזק כחו לעבודת ה' ומי שחונך בדעת יש כוונה לטוב דוגמת הקרבן ממש כידוע למשכיל ואכילה כזו היא לרצון כמו שנאמר (תהלים מ, ט) לעשות רצונך חפצתי כשאני אוכל. אך בשביל לעשות רצונך ותורתך בתוך מעי אכילה כזו עצמה תורה ועבודה היא אבל הקושיא יגדל על רוב אכילות אשר הם שלא לשמה מה תהא עליו אם אין מרצין למה באים ואולי ח"ו יקיים בזה וזריתי כו' (מלאכי ב, ג) ויפסלו לגמרי עד שאמר אפתח פיתחא לנפשאי מוצא שפתיך תשמור כי קצת תקנה יש מפסול גמור אם ישמור מוצא שפתיו לברך ברכה שלפניה ולאחריה בכוונה שלימה אז אם אין בהם ריצוי מ"מ מפסול גמור יצאו אם אין בהם מחשבת פיגול למלאות נפשו בתאוה הכעורה כטבע הבהמה. וע"ז רמז ר"ל על מעוהי ...

2. עיין בשטמ"ק אות א

3. הגרי"ז על מסכת זבחים דף ה ע/א

בגמרא ואם אין מרצים למה באים... דהקושיא היא איך מצינו קרבן כזה שיקרב בלי ריצוי, והוא רק ילפוטא בעלמא דאם נמצא באיזה מקום קרבן כזה, גם הכא יהיה כן...

4. שו"ע אורח חיים - סימן א

(ה) טוב לומר פ' העקדה (בראשית כב, א יט) ופ' המן ועשרת הדברות ופ' עולה (ויקרא א, א ז) ומנחה (ויקרא ב, א יג) ושלמים (ויקרא ג, א יז) וחתאת (ויקרא ד, א) ואשם:

5. מגן אברהם סימן א:ח

עולה - ...נשאלתי למה כ' הטור והרב"י בש"ע לומר עולה כו' חטאת הלא קי"ל פ"י דזבחים דחטאת קודם לעולה וכ"כ רש"י פ' תזריע ע"ש ברא"ם ונ"ל דאמרי' בזבחי' דף ז' למה חטאת קודמת לעול' משל לפרקליט שנכנס למלך ריצה הפרקליט נכנס דורון אחרי' ע"ש והתו' כתבו עולה דורון הוא אע"ג דאעשה מכפרת יותר מחטאת וכו' ע"ש פי' דאיא בגמ' חטאת מכפרת על חייבי עשה מקופיא ועולה מכפר מקיבעא אעפ"כ כשקרב חטאת ראשונה א"כ כבר כיפר' על חייבי כריתות ועשה א"כ עולה הוי דורון אבל באמירתינו כתב הטור שלא יאמר יה"ר אחר פ' החטאת שמא אינו חייב חטאת והוי כקורא בתורה ועולה מכפרת אעשה דאמרי' בגמרא אין לך אדם שאינו מחויב עשה א"כ יאמר עולה קודם שהיא מכפרת כדאיא בזבחים שאין לך אדם בישראל שאינו מחויב עשה כנ"ל אבל כשיודע שנתחייב חטאת יאמר חטאת קודם:

6. רש"י נזיר דף כא/ב

והיינו טעמא - דתמות דכיון שהפרישה לשם חטאת מעיקרא והשתא לא מצטרחה לכפרה דהא היפר לה בעלה ועקר את הנדר מעיקרו הויא לה כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלא לפי שאין כפרה למתים ואית דמפרשי כיון דצריכה כפרה על שציערה עצמה מן היין והשתא לא צריכה דהיפר לה בעלה מעיקרא הויא לה כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלא דאפילו ר"א הקפר מודה דלא קרבה אפי' על הצער משום דהויא לה כחטאת שמתו בעליה משום דבחטאת בהמה גמרינן דתמות אבל בחטאת העוף לא גמרינן דתמות:

7. רש"י זבחים דף ה/א

לא יביאו יורשין חטאתה - דהויא לה חטאת שמתו בעליה והלכתא גמירי לה דלמיתה אזלה:

8. קרבן אורה מסכת נזיר דף כא עמוד ב

רש"י בד"ה והיינו טעמא כו' משום דבחטאת בהמה גמרינן דתמות. אבל בחטאת העוף לא גמרינן דתמות עכ"ל וכבר עמד על זה השער המלך בפ"ו מהלכות פסולי המוקדשין (הלכה י"ח) דבכמה מקומות

בש"ס משמע דאין חילוק בזה בין חטאת בהמה לחטאת העוף. והכי אמרינן להדיא ביומא בפרק הוציאו לו א"ר יהודה לא היו שופרות כו' מפני התערובות ומסיק מפני תערובות חטאת המתות והכי מוכח מכמה סתמות במס' קנים. ופולוגתא דתנאי בזה לא שמענו. **והכי משמע בריש זבחים גבי הא דאמרינן דחטאת משום דלא אתי לאחר מיתה לא מרצה. ואם איתא חטאת העוף יוכיח דאתי לאחר מיתה ואינו מרצה.** ויש עוד לומר בזה דבחטאת העוף לא איצטריך הלכתא למיתה דלהקריב ודאי מסברא לא קרבי כיון דאתי לכפרה וליכא בעלים לכפרה והכי משמע בשבועות פ"ק גבי חטאת צבור לר"ש ע"ש וכי איצטריך הלכתא דלא אזלי לרעיה ובעוף לא שייכא רעיה דאין פדיון לעוף ואם כן ממילא אזלי למיתה אלא דאם כן הא דגמירי הלכתא דבאשם רועה על כרחך לא איצטריך הלכתא אלא דלא קרב אשם דהא עולה קרבה מהתורה וכמו שכתבו התוס' ז"ל בכמה דוכתי. אלמא דאי לאו הלכתא הוה אמינא דקרב אשם אע"ג דליכא בעלים ויתבאר עוד בזה לקמן דף כ"ה בס"ד.

9. רבי עקיבא איגר מסכת נזיר דף ב עמוד א

בספר שם הגדולים להגאון מוה' חיים יוסף דוד אזולאי באות ש' כתב בשם הרב יד מלאכי **דפי' נזיר אינו מרש"י.**

10. "מה לשלמים שכן טעונין נסכין ותנופת חזה ושוק עולה תוכיח"

• **עיין בגליון הש"ס [רבי עקיבא איגר]**
שם עולה תוכיח. תמוה לי הא גם עולה צריכה נסכים ואי דעולת עוף יוכיח א"כ איך פרכינן עלה מה לעולה שיש בציבור הא עולת עוף אינה בציבור ואי דשם עולה איתא בצבור הכי נמי נימא דשם עולה טעונה נסכים וצריך עיון.

• **עיין ברש"ש**

11. "שם דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר"א אשם נמי אתי לאחר מיתה"

• **עיין בס' יד בנימין**

12. שפת אמת על זבחים דף ה/ב

בגמ' ואלא הוא צ"ל לכדר"ה כו' לא ניתק לא דכ' הוא בהוויתו יהא. וצ"ע דגם השתא קשה הלא לא נאמר הוא רק אחר הקטרת אימורים והוא עצמו שלא הקריבו אימורים כשר ומה נ"מ אי לדרוש דשלא לשמה פסול או שוחטו לשם עולה פסול. ולפי' ר"ת שבתוס' א"ש. והנה מלשון רש"י שכתב דאחר שנתקו סתמא נעשה עולה אבל לא ניתקו סתמא לאו עולה. משמע דאם מפרש ששוחט לעולה אפי' לא ניתק כשר. ולפי' ז"ל דכל הפסוק הוא בהוייתו יהא. הוא לומר דסתמא הוא בהוויתו לפסול. וא"כ מיושב תמיהת התוס' דלעולם מדאורייתא כשר לעולה רק שחיטת סתם מיפסל. ומ"מ בתר דתקנו חכמים שיהי' רועה וניתקו לכך אפי' סתמא הוי כפירש לעולה וכשר וא"כ לא מוכח מכאן כלל דרעי' מדאורייתא:

13. קרן אורה על מסכת זבחים דף ה/ב

גמרא לימא לי' כו' הני נמי ליתי ולירצו. משמע דבעי למימר דלהכי אתו לאחר מיתה מפני שהן מרצין על היורשים אבל בלא ריצוי כלל לא אשכחן. וקשה לי הא תנן בשקלים (פרק ז משנה ד) דגר בזמן הבית שמת והניח זבחים קריבים ג"כ עם הנסכים והא בקרבנו של גר שמת ליכא שום ריצוי דאין לו יורשים כלל ואפ"ה קריבים קרבנותיו. וי"ל דפריך על ר"א דמהא לא מוכח דיש באין ואין מרצין דמרצין על היורשין ועיקר מילתייהו הוא למישקל ולמיטרי אי יורשין מתכפרין מקרבן אביהם אבל בהא כ"ע מודו דיש באין ואין מרצין ג"כ:

14. קרן אורה על מסכת זבחים דף ה/ב

ובהא דאמר רב אדא אם היא ילדה בניה מי ילדו. יש לדקדק ג"כ דמשמע דאם בניה ילדו כגון שהיתה בת יורשת וילדה ג"כ אי נימא דקניא להו היתה יכולה לצאת ידי חובתה בעולת אמה. ולכאורה לכ"ע אינה יוצאת בה דדבר שחובה עליה הוא ולא מצינו שיצא אדם ידי חובתו בחובת חבירו. ...